

מ:מ

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא

מסורת הש"ס

עין משפט
גור מצוה

לו א מ"י פ"ד מהלכות
מנה וזה הלכה ו
ועין במ"מ סג ע"ג
טוסי"ט ה"ט פ"ו פ"ד
פ"ד
לו ב מ"י פ"ד מהלכות
לו ב מ"י פ"ד מהלכות
ח ועין במ"מ ופ"ו
הלכה ה'
ל"ב ד מ"י פ"ד מהלכות
חטורי מנה הלכה ג
סגמ לח"ן ש"ו:
ה ה ו ז ח ט פ"ד מהלכות
ה ופ"ד מהלכות ו סג
סג
מ"א ט מ"י פ"ד מהלכות
הלכה ה'

א"ת הוה מודינא ומפטרנא. הך פירכא לימא למ"ד מודה בקנס ואח"כ בלא עדים חייב וכי קאמר אפילו למ"ד פלגא נוקא ממונא הי"ה דהו"מ למפך אפילו למ"ד פלגא נוקא קנסא ולמ"ד מודה בקנס ואח"כ בלא עדים מעריקנא ליה לאגמא אלף מדא מייניהו נקט ואל"מ והאיך יכול לטעון אז תם הוה מודינא אז תם הוה מעריקנא ליה הא קמ"ן שאל הודה ולא הכריח א"ע"פ שהיה סבור שהיה תם וי"ל דמדא אחר נגיחה הונד לו שהוא מועד ואל"מ לשיני כגון שיש עדים שלא הונד לו משעת נגיחה עד שלא לב"ד ואל"מ לא הודה ולא הכריח הא לא שמת ועדיפא מיניה קמשי דקדס ב"ד ותפסיה:

הוה מעריקנא ד"ה לאגמא. מימה מה טענה היא זו או"כ היה עושה שלא כדין ובשלמא לרבי ישמעאל דלמר ס"ב"מ יניחו ויחא קנת דאיכא למימר דהוה אלגלגא ליה הדם או מזונינא ליה ולא הוה אלף כמזיק שעבדו של חבירו ופטור אבל לר"ע דלמר שותפין יניחו אז הוה מעריק היה גזול לו שדור לניזק ועוד דב"ד ידעוהו אם לא ישלם אם יש לו וי"ל שרובה לומר ממון דקדש אלף שהייתי עושה היה ניזק מתפטר עמי בדבר מועד והיה מומל לו ונמנא שהפסקתו לא היה יתרון:

א"ת הכי בע"מ אכא מש"מין ח"ג ד"מא ל"ה אהפסתיה לתוראי ב"ו. ואל"מ והרי הוא לא התפסו כדים דהא קדים ב"ד ותפסיה והוא לא היה יודע שהוא מועד וי"ל דמדא כשנגח היה לו לחוש יומר שמה היה מועד דהיי דקודם נגיחה אין לו לחוש כ"כ לפי שאין הפסק מומן דשמא ל"ה יגח אלף לאחר שנגח מומתין ב"ד לתפסו והיה לו לחוש להכיר שלא יפסול ב"ד בית דין: מן הבהמה להוציא הרובע ב"ו. בתמורה ב"ב כל האקרוין (דף כה: ועס) מפרש דגני רביעה כתיב בנהמה וא"מ אשר יתן שכנתו בנהמה וגני ועבד כתיב לשון בקר דכתיב וימירו את כבודם בתבנית שור ומוקי לה תמס ע"פ עד אחד או על פי בעלים דאי איכא עדים בני קטלא יניחו והך ברייתא פליגא לתנא דבי רבי ישמעאל דנפקא ליה בפרק אין מעמידין (ע"ו דף כג:) מ"ב משתמס צהס מוס כ"ו כל מקום שנאמר השמתה אינו אלף דבר ערוה וע"ו וכן אימא בתמורה (דף כה:) דפליגי: למה נאמר נוגה. הא דלא קאמר

הוה מודינא ומפטרנא. דפלגא נוקא קנסא ומודה בקנס פטור: רישא אין רשום משנה. במיזבחה מיימי לה אמאי קחני רישא נוקא פלגא נוקא קנסא וזימא שנה זו לא שנה זו: ללא כל כפינך כ"ו. לא שלך היה ולא מהרס בשמירמו: רישא נמי רשום משנה. כלומר חד תנא הוא ולתנא דרישא ס"ל נמי הך דסיפא דרשות משנה ורישא משום הכי הרי הוא בחוקתו שאין כאן שינוי רשות שכל מקום שהולך שם נעליו עליו: מוסו לגבי מונח. שגני נוגח כרצון והמית אלס פשיטא לן דפסול כדלקמן: מן סבהס. ממקדת בהמות ולא כולן: להוליא רובע ורובע. ע"פ עד אחד או ע"פ הבעלים שלא נקטל דפסול לגבי מונח: אס סנעבד. שעשאו ע"ו והשתמוה לו: הפוקלס. שיחדו להקריב לע"ו: סנוגה. שהמית את האדם ע"פ עד אחד או ע"פ בעלים

אם תם הוה מודינא ומפטרנא ואפילו למ"ד פלגא נוקא ממונא נימא ליה אי תם הוא הוה מעריקנא ליה לאגמא אלף במאי עסקינן כגון דאקדים בי דינא ותפסיה אי הכי בעלים אמאי משלמים חצי נוק נימא ליה אהפסתיה לתוראי כירא אלף דלא מצינא לאשתעווי דינא בהדיה משום דא"ל אי אהדרתיה ניהלך לאו מינך הוה שקלי ליה ונימא ליה אי אהדרתיה ניהליה הוה מעריקנא ליה לאגמא משום דא"ל סוף סוף לאו מעלייה הוה משתלמי הניחא הויכא דאית ליה נכסי הויכא דלית ליה נכסי מאי איכא למימר משום דא"ל כי הויכא דמשתעבדנא לדידך הכי נמי משתעבדנא להאיך מדר' נתן דתניא ר"ב נתן אומו ר'מנין לנגושה בחבירו מנה וחבירו בחבירו מנין שמוציאין מזה ונותנים לזה ת"ל ונתן לאשר אשם לו הועד בבית שואל והחזירו לבעלים בעלים משלמין חצי נוק ושואל פטור מכלום סיפא רשות משנה רישא רשות אינה משנה א"ר יוחנן תברא מי ששנה זו לא שנה זו * רבה אמר מדרישא רשות אינה משנה סיפא נמי רשות אינה משנה וסיפא היינו מעמא משום דא"ל לאו כל כמינך דמיעדת ליה לתוראי רב פפא אמר מדסיפא רשות משנה רישא נמי רשות משנה ורישא היינו מעמא משום דכל מקום שהולך שם בעליו עליו: ישור האצטרין אינו חייב מיתה [וכו]: איבעיא לרו מהו לגבי מזבח רב אמר רבא רישא ושמואל אמר פסול רב אמר כשר אונס הוא ושמואל אמר פסול הרי נעבד בו עבירה מייחבי זמן הבהמה ויהוציא את המוקצה ואת הנרבע מן הבקר ויהוציא את הנעבד מן הצאן ויהוציא את המוקצה ומן הצאן ויהוציא את הנוגח אמר רבי שמעון אם נאמר רובע למה נאמר נוגח ואם נאמר נוגח למה נאמר רובע מפני שיש ברובע שאין בנוגח ויש ברצון נוגח משלם כופר רובע ע"שה בו אונס כרצון נוגח לא עשה בו אונס רובע והרוצח לומר נוגח קחני מיהת רובע עשה בו אונס כרצון נוגח לא עשה בו אונס כרצון למאי הלכתא לאו לקרנן לא לקטלא הכי נמי מסתברא דאי אמרת לקרנן נוגח לא עשה בו אונס כרצון לאו אונס דיריה כתיב ולא רצון דיריה כתיב אלא לאו לקטלא: אמר רב נוגח משלם את הכופר רובע אינו משלם את הכופר ה"ד אילימא דרבעה וקטלה מה לי קטלה ברביעה ואלא דרבעה ולא קטלה האי דלא משלם כופר משום דלא קטלה הוא אמר אב"י לעולם דרבעה ולא קטלה דאתויה לבי דינא וקטלה מהו דתימא

כמונח כ"ו. לא שלך היה ולא מהרס בשמירמו: רישא נמי רשום משנה. כלומר חד תנא הוא ולתנא דרישא ס"ל נמי הך דסיפא דרשות משנה ורישא משום הכי הרי הוא בחוקתו שאין כאן שינוי רשות שכל מקום שהולך שם נעליו עליו: מוסו לגבי מונח. שגני נוגח כרצון והמית אלס פשיטא לן דפסול כדלקמן: מן סבהס. ממקדת בהמות ולא כולן: להוליא רובע ורובע. ע"פ עד אחד או ע"פ הבעלים שלא נקטל דפסול לגבי מונח: אס סנעבד. שעשאו ע"ו והשתמוה לו: הפוקלס. שיחדו להקריב לע"ו: סנוגה. שהמית את האדם ע"פ עד אחד או ע"פ בעלים

כמונח כ"ו. לא שלך היה ולא מהרס בשמירמו: רישא נמי רשום משנה. כלומר חד תנא הוא ולתנא דרישא ס"ל נמי הך דסיפא דרשות משנה ורישא משום הכי הרי הוא בחוקתו שאין כאן שינוי רשות שכל מקום שהולך שם נעליו עליו: מוסו לגבי מונח. שגני נוגח כרצון והמית אלס פשיטא לן דפסול כדלקמן: מן סבהס. ממקדת בהמות ולא כולן: להוליא רובע ורובע. ע"פ עד אחד או ע"פ הבעלים שלא נקטל דפסול לגבי מונח: אס סנעבד. שעשאו ע"ו והשתמוה לו: הפוקלס. שיחדו להקריב לע"ו: סנוגה. שהמית את האדם ע"פ עד אחד או ע"פ בעלים

1. וזהו תורה אור השלם
אשר עשה ודושיב את
אשמו בראשו ותישיתו
יחך עליו ונתן לאשר
אשם לו. במדבר ה' ז
2. דבר אל בני ישראל
ואמרת אליהם ארם כי
יקריב מבט קרבו ליה מן
הבהמה מן הבקר ומן
הצאן הקרבו את
קרבתכם ויקרא א ב
ג.

גליון הש"ס
נ"ב רבה אמר מדרישא
רשות פ"ד מהלכות
דף כ"ו ע"ב וימחו דף ק
ע"ה וימחו דף ק ע"ב:
ה"ט ו"ה ו"ה כ"ו ו"ה
שיד לבי"מ. עין גמ"ס ד
ע"ב ח"פ ד"ה שקולס:

מבואר רש"י
פלגא נוקא ממונא. דין
הוא שישלמו ואינו קנס.
ונקא מיה דאי מודה
מקמי דלחו ס"ד לא
מיפטר (לר"ע ס'ו) ומשלם
על פי עמנו (בבב"ב ס'ו)
בפרק ארבעה אבות (לעיל
ס'ו) פליגי בה דקאמר
ס"ה שור"ס נגמ"ס ס"ה
ומדלא כולהו בני לשלמי
דהוה ליה למיעריה,
ורתמא הוא דתפס עליה
(בש"ד ס'ו). ת"ל ונתן
לאשר אשם לו. ולא
כתיב לאשר הלויה, אלף
לאשר האשם שלו, ואשם
הוא קין דלמחרין כגמלו
(ק"ו) למי שהקין שלו
(בבב"ב ס'ו) ע"י פסחים
ל"א) לאשר הקין שלו,
ולא כתיב לאשר טעה
(בבב"ב ס'ו). מן
הבהמה, אלס פי יקריב
מסמ מן הכהנה, ולא כל
כמה (נהו ס"ה חמורה
כ"ה). מן הצאן. קרל
כתיב ויקרף וסמ מן האלף
קריבו מן הכסבים או
מן הכסבים וגו', והרש"ן
מן האלף ולא כל האלף,
וכן כולהו (בבב"ב ס'ו).
להוציא את הנעבד.
ששאלוהו ענינה סביבס
(ש"ס) המוקצה. שחוקלס
ויאפרס לענינה סביבס
(ש"ס). הנוגח. את האדם
ותם (ש"ס) שהמית את
האדם, והאי רובע ורובע
ונגח דקתני, כגון על פי
עד אחד או על פי הבעלים,
דמורה בקנס פטור, הלך
הרשות שר לנגושה אפ"ר,
אלס על פי עדים
בפסול הוא וליהוסי נמי
לכ"ו (נהו ס'ו).

כמנח
ההבמה ויהוציא את המוקצה
ומן הצאן ויהוציא את הנוגח אמר רבי שמעון אם נאמר רובע למה נאמר נוגח ואם נאמר נוגח למה נאמר רובע מפני שיש ברובע שאין בנוגח ויש ברצון נוגח משלם כופר רובע ע"שה בו אונס כרצון נוגח לא עשה בו אונס רובע והרוצח לומר נוגח קחני מיהת רובע עשה בו אונס כרצון נוגח לא עשה בו אונס כרצון למאי הלכתא לאו לקרנן לא לקטלא הכי נמי מסתברא דאי אמרת לקרנן נוגח לא עשה בו אונס כרצון לאו אונס דיריה כתיב ולא רצון דיריה כתיב אלא לאו לקטלא: אמר רב נוגח משלם את הכופר רובע אינו משלם את הכופר ה"ד אילימא דרבעה וקטלה מה לי קטלה ברביעה ואלא דרבעה ולא קטלה האי דלא משלם כופר משום דלא קטלה הוא אמר אב"י לעולם דרבעה ולא קטלה דאתויה לבי דינא וקטלה מהו דתימא
למה נאמר נוגח עשה דהוא פשיטא דקיל מכלוהו ללאו בר קטלא הוא ועני קרא ימירא: ויש בנוגח ב"ו. כמד מנייהו סני דכיון
דלא מפרשי קראי כהדיא הוה אוקימנא ליה כדדמי * ולא שייך למימר שקולס הס ויבואו שניהם דהיי חומרות אין שקולס ולא משתמס
שקול אלף כגיש מחלימין: רובע עשה בו אונס כרצון. ואל"מ רובע כלאונס הכי משתמס לה הא אין קיסוי אלף לדעת וי"ל כגון שמתקשה
למינו ומקפתו והביאחו עליה: לאו קרנן. והשתא ה"ק נוגח לא עשה בו אונס כרצון כלומר השתא נמי שנתכח אין שייך להעמיד
פסול קרנן שלו אלף כרצון כענין שיש בו חיוז מיתה הלכך כשלא היה כתוב כלל אין שייך ללמוד אפילו רצון שלו מרובע כיון דלא אפשר למילף
ככל ענין בין כלאונס בין כרצון ואל"מ אמאי ס"ד דלקרנן קאמר דפי' דמוק הוא כדמוכח בשמעתין ומה קשה ליה אי לקטלא קאמר דשייך
שפיר לעשות קולא או חומרא פירכא מקטלא אקרנן כמו שעשה ק"ו מחובר אקרנן וי"ל כיון דלא מפרש כהדיא לענין מה עשה ולא
עשה אונס כרצון משמע דלענין קרנן דאיידי ביה קרא קאמר דאי לענין קטלא הוה ליה למימר לא חייב בו אונס כרצון:

כמנח